

A Praga va començar tot

written by Adam Majó | 29 d'agost de 2018

Es diu sovint que el neoliberalisme, aquest corrent polític que proposa la reducció de la despesa pública (en sanitat, educació i cobertura social, no en militars, presons o policia) i la desregulació de l'economia (en benefici, sobretot de les grans corporacions industrials i financeres), va aparèixer a partir de la desaparició de la Unió Soviètica. S'afirma, en aquesta línia, que fou l'amenaça certa de la revolució obrera la que, a partir del crac del 29 i fins a finals de la dècada dels 80, obligà els capitalistes a renunciar a part de la plusvàlua per cedir-la a la classe treballadora en forma de millors salaris i d'impostos que després es dedicarien a obra pública o a serveis també públics. Keinesianisme, *New Deal*, estat del benestar, socialdemocràcia, els feliços 30 (1945-1973)... tot això. Desapareguda l'URSS –segons aquesta teoria– el capitalisme ja no té rival ni alternativa (allò de la fi de la història) i arriba l'hora d'augmentar la taxa de benefici reduint allò que se la menjava: salaris i impostos.

La teoria és coherent, però té un problema: el neoliberalisme cristal·litza molt abans de l'ensulsiada de l'anomenat bloc socialista, concretament 10 anys abans, amb l'arribada al poder de Thatcher (1979) i Reagan (1980) després d'una dècada de lluita despietada contra l'esquerra social, política i, sobretot, ideològica. Dit d'una altra manera, és a principis dels setanta, no dels noranta, quan els *Think tanks* conservadors (la dreta, per entendre'ns) arriben a la conclusió que a occident el fantasma de la revolució bolxevic és només això, un fantasma, i que els treballadors i treballadores dels anomenats països desenvolupats ja no aspiren al paradís socialista sinó a un de prou diferent, el consumista. La invasió soviètica de Txecoslovàquia el 1968 certifica que el socialisme de matriu soviètica té serioses

dificultats per reformar-se, que la guerra freda (comercial i militar) ha aconseguit el seu efecte (frenar el desenvolupament econòmic dels països socialistes) i –ho sento– que la planificació central i la dictadura del proletariat són útils per industrialitzar i electrificar, però no tant per respondre a les necessitats (reals o creades, tant és) de la societat de consum. Dit d'una altra manera, superada la postguerra i l'economia de reconstrucció, els treballadors europeus, des de Porto a Ekaterinburg, ja no en tenen prou amb pa, sostre, mestre i metge i aspiren, també, a tele, vambes de marca i una mica d'hedonisme. Encara que això s'aconsegueixi pencant més hores que el rellotge, malmetent el planeta i traslladant l'explotació més dura als països del tercer món.

No era el primer cop que l'ós soviètic sortia de les seves fronteres, però Alemanya (1953) i Hongria (1956) eren territori enemic ocupat després d'una guerra encara molt recent. Praga, en canvi, eren germans eslaus que pretenien “només” construir un socialisme de rostre humà. Les cares de perplexitat dels *tanquistes* soviètics i la desmarcada dels partits comunistes occidentals certificaven que aquella invasió, malgrat l'èxit militar, era una derrota en tota regla per l'URSS i, per extensió, per la família socialista i comunista mundial. Així ho van saber llegir els seus enemics polítics que van decidir iniciar una contrarevolució que, malgrat les múltiples resistències, ja fa cinquanta anys que dura.